

Ignasi Iglesias i el teatre català

Perdoneu que comenci parlant de mi; però com que sento l'orgull de l'humilitat, crec que els que vivim voluntàriament retrets de tota exhibició, tenim el dret i el deure de formar i de fer sentir la nostra veu sempre que l'ocasió s'escaigui. Personalment m'hauria considerat decebut i ofès si els amics no m'haguessin reservat un lloc en les exequies que tot el poble de Catalunya tributa al poeta dels humils i a l'apòstol dels ideals generosos i redemptors.

La meva coneixença amb l'Ignasi Iglesias data del temps en què es va representar al Teatre de les Arts el drama "Fruetidor", obra que llavors considerava i segueixo considerant-la, com una cosa perfecta, tènicament insuperable i sublim en emotivitat i en el dibuix de figures traçades enèrgicament i amb valentia, com un aiguafort. Uns amics em varen presentar a l'autor egregi i no he oblidat mai més l'encaixada forta i nerviosa amb aquell home d'alçària imponent i de mirada febrosa, fascinatora, com d'illuminat. Vaig dir-li amb la lleialtat sincera que no he abandonat mai i amb la petulància ardida dels vint anys, que admirava amb entusiasme l'obra però que no sabia avenir-me, amb perdò, a l'ideologia de què la mare és del fill i de què per damunt del matrimoni legal existeix el dret natural de la fecunditat, havent-hi les circumstàncies de què el marit legítim i infecond, havia amparat i donat el seu nom a la dona abandonada per l'amant que, després, havia de reivindicar el seu dret de pare. Si més no, hi havia l'exemple colpidor i d'eloqüent contrast d'"El cor del poble", la moralitat del qual era: Qui és més pare, el que ha donat vida al fill i l'abandona o qui el recull i el fa home amb amor desinteressat?

No sabia amagar-me de dir que la meva objecció no degué plaure a l'Iglesias i ja no se'n parlà més; però ara, que han passat anys i he pogut assaciar-me de la bonesa de cor i generositat de sentiments del gran i enyorat poeta, abundants com una font d'aigua clara i pura, confesso públicament la meva errònia comprensió de llavors, emmetzinada per les preocupacions ideològiques de l'època, puix no pot valorar-se l'obra de l'Iglesias establint categories d'ànimes ni fent passar els assumptes que escenificava per l'adreçador de doctrinarismes establerts *a priori*.

Tots els conflictes dramàtics suscitats per la ment creadora de l'Iglesias es resolen en humanitat, en quant humanitat vol dir dret a la vida i respecte a la dignitat de tota criatura actuant en el panorama de la natura i de la civilitat.

Com Sant Francesc d'Assís, estimava els febles, els miseriosos i els vençuts en la vida, s'extasiava amb les flors, els arbres i les plantes i gaudia veient els ocells en llibertat... Però, apressem-nos a dir-ho, no era l'Iglesias home capaç d'anomenar *germà llop* a l'enemic i al dèspota ni oferia als humils el consol d'una recompensa i d'una reivindicació més enllà de la vida terrena. Aspirava a la germanor entre els homes ací a la terra i les llàgrimes del bon poble eren, per ell, la saó més fecundanta; però no

contemporitzava amb la resignació covarda i era implacable amb les escameses i ofenses a ço que era objecte de la seva estimació.

Les desconsideracions i atacs que més o menys obertament poguessin ferir-lo, restaven enterrats en el seu cor, immunitzats per la seva bonesa i ofegats en el doll de la seva generositat; però quan es tractava de greuges a persones o coses que estimava, la seva indignació esclatava en paraules ardents com brases i feridores com glavis.

Tot això que distingia amb trets inconfusibles la personalitat d'Ignasi Iglesias, és ànima i nervi del seu teatre, i de ningú podrà dir-se amb més raó que hagi donat, com l'Iglesias, les seves obres a la llum amb les ànsies i dolors amb què es pareix un fill.

Els preceptes, que de tant en tant es posen de moda, de l'art per l'art i de l'escriure en fret, eren absolutament rebutjades per l'Iglesias, i la sinceritat i fervor que posava en les seves produccions, li feren guanyar la popularitat que l'ha acompanyat en vida i que l'ha seguit en riuada triomfal fins al lloc del seu repòs.

Entengui's bé i cal subratllar-ho, per tal de que no deixin de tenir-ho en compte els preceptistes i definidors de la novíssima cultura catalana, que la popularitat de l'Ignasi Iglesias no és sinònim de vulgaritat ni el seu poble és plebs ni multitud. El poble de l'Iglesias i del seu teatre, estima, sofreix i treballa, compra llibres i estima cordialment ço que compren. És el de les "Vetllades Avenir", en les quals es representava Ibsen, Mirbeau i Hervieux; el del pis cinquè del Liceu, quan Wagner va entrar triomfalment a casa nostra; el que ha fet guanyar a Barcelona la sèu del proletariat, adés ofegada en sang; la massa obrera d'una finor espiritual que la fa digna d'ésser la nostra aristocràcia.

De la tradició del teatre català, l'Iglesias no n'ha agafat quasi res i és, per consegüent, el renovador indiscutible de la nostra escena i si com nou Pigmalió ha creat figures que havien de prendre vida i volada des del moment que l'autor les posava en contacte amb el públic, aquests personatges, nascuts del poble i fesomia del poble, seran sempre símbol de les virtuts racials, destacant-se entre elles l'amor al treball, que dignifica l'home.

Creiem, com ha dit d'una manera magistral Gómez de Baquero, el distingit publicista castellà, que si els morts poguessin presenciar el seu enterrament, l'Ignasi Iglesias hauria rebut, en veure el seu, una de les recompenses morals que són el premi espiritual del talent i de la virtut.

Tal vegada, en moments de neguit i de depressió, el nostre estimat Iglesias sentí la seva sort germana de la de Valeri, d'"Els Vells", quan deia que amb tants milions d'estrelles que hi ha al cel no hi trobaria la seva...

Mesquins de nosaltres, havem perdut l'amic terrenal; però ens sentim esborronats pel prodigi del trànsit de ço moridor corporalment a ço immortal en obra i en esperit i mirant-ho amb ulls del cor, veiem fulgurar una nova estrella en el firmament.

FRANCESC CURET.